Αγ. Κωνσταντίνου 11 (Στοά Θεολόγου)
Πειραιάς
Τηλ. 2110 131 551 & 2110 131 552

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2025
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α1.α.
1. α
2. β
3. β

Α1.β.
παρ' ἣν: ὁδόν
ὑπὲρ ὧν: τὰ παραφράγματα

Β1.

Ο Σωκράτης, στο πλαίσιο του διαλόγου του με το Γλαύκωνα και προκειμένου να δώσει απαντήσεις για τον τρόπο οργάνωσης της «ιδεώδους πολιτείας», επιλέγει ένα μύθο με αλληγορική διάσταση. Η αλληγορία του σπηλαίου, όπως αναπτύσσεται στην αρχή του Ζ΄ βιβλίου της Πολιτείας, αναφέρεται στην επίδραση που ασκεί η παιδεία στην ανθρώπινη φύση, στην υποχρέωση που έχει ο ορθώς πεπαιδευμένος, δηλαδή ο φιλόσοφος, να φωτίσει τους συνανθρώπους του, αλλά και γενικότερα στην αντίθεση ανάμεσα στον κόσμο που συλλαμβάνουμε με τις αισθήσεις μας και στον κόσμο της νόησης.

Με τις λέξεις «παιδεία» καὶ «ἀπαιδευσία» ορίζεται εξαρχής η θεματική για τον μύθο του σπηλαίου. Ο Πλάτων θα μιλήσει αλληγορικά περί παιδείας και έλλειψης παιδείας. Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών «τροφὴ γὰρ καὶ παίδευσις χρηστὴ σῳζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται». Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο. Το ζητούμενο είναι πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό. Με τη χρήση του ρήματος «ἀπεικάζω», που σημαίνει απομιμούμαι,

Αγ. Κωνσταντίνου 11 (Στοά Θεολόγου)
Πειραιάς
Τηλ. 2110 131 551 & 2110 131 552

απεικονίζω, δηλώνει την αλληγορική έναρξη της αφήγησής του. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία. Έτσι, όταν ο Γλαύκωνας σχολιάζοντας την περιγραφή του Σωκράτη, της αποδίδει το χαρακτηρισμό «ἄτοπον», αντιλαμβανόμαστε την αλληγορική διάσταση, καθώς σημαίνει στερούμενο του τόπου του, άρα παράδοξο, αλλόκοτο, παράλογο.

Σε αυτό το πλαίσιο το σπήλαιο συμβολίζει τον κόσμο των αισθητών υλικών αντικειμένων, ο οποίος χαρακτηρίζεται από φαινομενικότητα, από πλάνη και ψευδαισθήσεις, από αδικία. Αντιστοιχεί στην πολιτική κοινωνία όπου δεν κυβερνούν οι φιλόσοφοι, οι πεπαιδευμένοι και ηθικά ολοκληρωμένοι άνθρωποι. Μέσα στο σπήλαιο βρίσκονται οι «δεσμώτες», οι κοινοί άνθρωποι, οι οποίοι έχοντας εθισθεί στις απατηλές παραστάσεις των αισθητών πραγμάτων, ζουν μέσα στο ψέμα, χαρακτηρίζονται από ψευδαισθήσεις, και κατά συνέπεια κυριαρχούνται από τα πάθη και τα ένστικτά τους. Αυτό άλλωστε συμβολίζουν και οι αλυσίδες, («ἐν δεσμοῖς») τις αισθήσεις δηλαδή, που επιβάλλουν τον περιορισμό των ανθρώπων στον κόσμο των αισθητών-υλικών πραγμάτων. Η περιγραφή της κατάστασης των δεσμωτών ολοκληρώνεται με το αποτέλεσμα της παραπλάνησης, τις σκιές που προκαλούνται από το φως της φωτιάς («τὰς σκιὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς»). Αυτό συμβολίζει τα δεδομένα της αίσθησης, που οι αλυσοδεμένοι εκλαμβάνουν ως αληθινή πραγματικότητα και προκαλούνται από το τεχνητό φως, που είναι κατωτέρου βαθμού από το φως του ήλιου. Η φωτιά αυτή συμβολίζει την αίσθηση ως πηγή γνώσης, επιτρέποντας μια ψευδαισθητική όραση.

Β2. Στην περιγραφή του σπηλαίου από τον Πλάτωνα («Ἰδὲ γὰρ ... περιάγειν»), το οποίο συμβολίζει τον αισθητό κόσμο, κυριαρχεί η εικόνα των δεσμωτών οι οποίοι είναι εγκλωβισμένοι από τις αισθήσεις τους («ἐν δεσμοῖς») σε ένα κόσμο που χαρακτηρίζεται από φαινομενικότητα, από πλάνη και ψευδαισθήσεις, από αδικία. Έναν αντίστοιχο εγκλωβισμό του πρωταγωνιστή του περιγράφει ο Όργουελ, καθώς καλείται να απαρνηθεί, και μάλιστα σωπαίνοντας, οτιδήποτε αντιλαμβανόταν εμπειρικά και ταυτόχρονα να μην πιστεύει στην εξωτερική πραγματικότητα.

Επιπλέον στο έργο του Όργουελ προτάσσεται και επιβάλλεται η αποδοχή μιας ψευδούς πραγματικότητας σε πολίτες οι οποίοι αγνοούν την αλήθεια. Μια εικόνα δηλαδή που συναντάμε και στον Πλάτωνα με το φως της φωτιάς να αποτελεί την αίσθηση ως πηγή γνώσης και οι δεσμώτες να θεωρούν αλήθεια τα απεικάσματα των απεικασμάτων, τις σκιές. («φῶς ... δεικνύασιν»)

Από την άλλη, ενώ στον Όργουελ γίνεται αποδεκτό ότι οι αισθήσεις μπορούν

να αποτελέσουν την πηγή της αλήθειας, με την παραδοχή ότι «ο υλικός κόσμος υπάρχει και οι νόμοι του δεν αλλάζουν». Σε όλη την αφήγηση του Πλάτωνα είναι κυρίαρχη η αίσθηση πως οι αισθήσεις παραπλανούν και εγκλωβίζουν τους ανθρώπους σε μία πλάνη («τοὺς γὰρ τοιούτους ... προσπιπτούσας»)

Με βάση τις οδηγίες της ΚΕΕ

Ομοιότητες	Διαφορές
-εγκλωβισμός των ανθρώπων -ψευδής πραγματικότητα -πολίτες που αγνοούν (έμμεση αναφορά) Πλάτωνας -«Ἰδὲ γὰρ ... περιάγειν» -«φῶς ... δεικνύασιν.» -«τοὺς γὰρ τοιούτους ... προσπιπτούσας» -«Εἰ οὖν διαλέγεσθαι ... ὁρᾷεν;» Όργουελ -Στο τέλος...κοινή λογική -Το Κόμμα σου έλεγε...ματιών σου -Ο υλικός κόσμος υπάρχει...το κέντρο της γης -Με την αίσθηση ακολουθούν	-Πλάτωνας : οι αισθήσεις παραπλανούν Όργουελ : οι αισθήσεις αποτελούν την πηγή της αλήθειας -Όργουελ : Ο υλικός (αισθητός) κόσμος αντιμετωπίζεται ως αληθινός Πλάτωνας : Ο αισθητός κόσμος είναι ψεύτικος -Οι δεσμώτες του Πλάτωνα είναι παθητικοί, ενώ ο Γουίνστον του Όργουελ επιχειρεί να ελευθερωθεί -Στον Όργουελ ο Γουίνστον συνειδητοποιεί την πραγματικότητα, οι δεσμώτες του Πλάτωνα όχι

Β3.

1. οισοφάγος
2. φόρος
3. φορέματα
4. φέρσιμο
5. φερέφωνο

Αγ. Κωνσταντίνου 11 (Στοά Θεολόγου)
Πειραιάς
Τηλ. 2110 131 551 & 2110 131 552

Β4.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό
4. Σωστό
5. Λάθος

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. (Μετάφραση)

Και (ισχυρίζεται ο Πρόδικος) ότι παρατηρούσε συχνά τον εαυτό της, επίσης παρατηρούσε αν κάποιος άλλος την έβλεπε, και πολλές φορές κοιτούσε και τη σκιά της. Και μόλις έφτασαν πιο κοντά στον Ηρακλή, αυτή που αναφέρθηκε πρώτη (ισχυρίζεται ο Πρόδικος) ότι βάδιζε με τον ίδιο τρόπο, ενώ η άλλη, επειδή ήθελε να την προλάβει, έτρεξε προς τον Ηρακλή και είπε: «Βλέπω, Ηρακλή, ότι εσύ απορείς ποιο δρόμο να πάρεις στη ζωή σου. Εάν, λοιπόν, κάνεις εμένα φίλη, θα σε οδηγήσω προς τον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο και θα γευτείς από τη μια όλα τα ευχάριστα, από την άλλη θα ζήσεις χωρίς να δοκιμάσεις τα δύσκολα».

Γ2.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα περιγράφονται οι δύο γυναικείες μορφές (Αρετή και Κακία) ως προς τα εξωτερικά τους χαρακτηριστικά: το μόνο κοινό τους σημείο είναι ότι είναι ψηλές («δύο γυναῖκας προσιέναι μεγάλας»).

Η Αρετή είναι αξιοπρεπώς όμορφη («εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν») και ακτινοβολεί φυσική ευγένεια-αρχοντιά («ἐλευθέριον φύσει»). Είναι στολισμένη στο σώμα με καθαρότητα-αγνότητα («τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι»), στα μάτια με ντροπή («τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ»), στο παρουσιαστικό με σεμνότητα (εγκράτεια-σωφροσύνη) («τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνῃ»), και φορούσε λευκό φόρεμα («ἐσθῆτι δὲ λευκῇ»).

Η Κακία από την άλλη, παρουσιάζεται να είναι θρεμμένη τόσο, ώστε να έχει χυμώδη σωματότυπο («τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν»), μέχρι του σημείου της μαλθακότητας («ἁπαλότητα»), να είναι βαμμένη με τέτοιο τρόπο, ώστε να δείχνει πιο λευκή και κοκκινισμένη από ότι ήταν πραγματικά («κεκαλλωπισμένην... φαίνεσθαι»), και με επιτηδευμένο παρουσιαστικό, ώστε να θεωρείται ψηλότερη από το φυσικό της ύψος («τὸδὲ σχῆμα ... εἶναι»). Τα μάτια της τα είχε σηκωμένα ψηλά-αλαζονικά (είχε επίμονο βλέμμα) («τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα»), ενώ φορούσε προκλητικό διάφανο φόρεμα που επέτρεπε να φανεί η νεανική της ομορφιά («ἐσθῆτα ... διαλάμποι»). Η περιγραφή τους αυτή, δηλώνει έμμεσα αλλά καθαρά την τεράστια ηθική διαφορά των δύο γυναικών.

Αγ. Κωνσταντίνου 11 (Στοά Θεολόγου)
Πειραιάς
Τηλ. 2110 131 551 & 2110 131 552

Γ3. α.
γυναῖκας: τῆς γυναικός
φύσει: τῆς φύσεως
τό σῶμα: τοῦ σώματος
καθαρότητι: τῆς καθαρότητος

Γ3. β.
φανῆναι: φάνηθι
μεγάλας: μειζόνων
ἰδεῖν: ὀψομένη
ἐπισκοπεῖν: ἐπεσκόπει
ἄξω: ἀγάγωμεν
οὐδενός: οὐδεμιᾷ

Γ4.α.
ἰδεῖν: απαρέμφατο της αναφοράς από το «ἐυπρεπῆ».
τῆς φύσεως: γενική συγκριτική από το «ὀρθοτέραν» .
τῷ Ἡρακλεῖ: αντικείμενο στο «προσδραμεῖν».
ἀποροῦντα: κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από το ρήμα αισθήσεως «ὁρῶ» με υποκείμενο το «σε» (αντικείμενο του «ὁρῶ»).
φίλην : κατηγορούμενο του αντικειμένου «ἐμέ» (από τη μετοχή «ποιησάμενος»).
τῶν χαλεπῶν: γενική αντικειμενική στο «ἄπειρος».

Γ4. β.
«εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται τις»: Δευτερεύουσα ονοματική, πλάγια ερωτηματική πρόταση, ολικής άγνοιας (μονομελής) που εκφέρεται με οριστική («θεᾶται»), γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο «ἐπισκοπεῖν».